

POSTANOWIENIE

Dnia 12 kwietnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Szanciło

w sprawie z wniosku Skarbu Państwa - Naczelnika Urzędu Skarbowego w E.
z udziałem M. L.

o wpis hipoteki przymusowej,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 12 kwietnia 2022 r.,

na skutek skargi kasacyjnej uczestniczki postępowania

od postanowienia Sądu Okręgowego w S.

z dnia 22 lutego 2021 r., sygn. akt I Ca (...),

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

**2. zasądza od M. L. na rzecz Skarbu Państwa
- Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kwotę 240
zł (dwieście czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną uczestniczki M. L. od postanowienia Sądu Okręgowego w S. z dnia 22 lutego 2021 r. Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub

wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W judykaturze już wielokrotnie wypowiedziano się na temat charakteru skargi kasacyjnej (zob. np. postanowienia SN z dnia: 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18; 15 kwietnia 2021 r., I CSK 43/21; 25 sierpnia 2021 r., II CSK 216/21). Wskazano m.in., że skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej.

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przysądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony – co należy podkreślić – wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca oparła na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Przesłanka ta nie została jednak spełniona.

W tym kontekście Sąd Najwyższy wskazuje, że skarga kasacyjna stanowi nadzwyczajny środek zaskarżenia. Jego rozpoznanie nie ma charakteru postępowania w ramach trzeciej instancji. Służy realizacji konstytucyjnych i ustawowych zadań Sądu Najwyższego, wśród których pozostają przede wszystkim nadzór nad działalnością sądów powszechnych i wojskowych w zakresie orzekania (art. 183 ust. 1 Konstytucji RP). Zgodnie z art. 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 1904) jego obowiązki

obejmują zapewnienie jednolitości orzecznictwa i rozstrzyganie zagadnień prawnych. Tym właśnie celom wypada podporządkować także rozstrzyganie skarg kasacyjnych.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance oczywistej jej zasadności oznacza, zgodnie z poglądem utrwalonym w judykaturze, że skarżący musi przedstawić dokładny wywód, na czym – jego zdaniem – polega oczywista zasadność skargi w danej sprawie z przytoczeniem przepisów, których naruszenie ją spowodowało oraz argumentację wskazującą na to, dlaczego opisane naruszenie doprowadziło do wydania oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Innymi słowy, skoro przesłanką wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest twierdzenie skarżącego, że skarga jest oczywiście uzasadniona, to powinien on w uzasadnieniu wniosku zawrzeć wywód prawny wskazujący, w czym wyraża się ta „oczywistość” i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia. Przy czym, o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (zob. np. postanowienia SN z dnia: 15 kwietnia 2021 r., IV CSK 617/20; 25 sierpnia 2021 r., II CSK 155/21).

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia powyższych wymogów – nie wykazano, aby w sprawie występował stan „oczywistej zasadności” skargi w rozumieniu powyższego przepisu. Sąd odwoławczy sporządził szczegółowe uzasadnienie zaskarżonego postanowienia, rozważając wszelkie, niezbędne okoliczności sprawy. Podniesione w skardze kasacyjnej zarzuty naruszenia prawa materialnego i procesowego, w konfrontacji z treścią uzasadnienia postanowienia Sądu drugiej instancji i przyjętego przez niego kierunku rozstrzygnięcia sprawy, świadczą o polemicznym charakterze stanowiska zaprezentowanego przez skarżącą. Brak akceptacji przez uczestniczkę stanowiska przyjętego przez Sąd Okręgowy nie świadczy o tym, że wniesiona skarga jest oczywiście uzasadniona. Wywód zawarty w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania sprowadzał się do polemiki

z zaskarżonym orzeczeniem, nie zaś wykazania, że popełnione przy ferowaniu zaskarżonego orzeczenia uchybienia w zakresie stosowania prawa miały charakter kwalifikowany i nie podlegały różnym ocenom. W skardze kasacyjnej nie powołano argumentów, które mogłyby świadczyć, że w sprawie doszło do oczywistego naruszenia prawa, oraz że w wyniku takiego naruszenia prawa zapadło w Sądzie drugiej instancji postanowienie oczywiście wadliwe.

Jak wskazano, w judykaturze utrwalone jest stanowisko, że oczywista zasadność skargi kasacyjnej ma miejsce jedynie wówczas, gdy bez dokonania głębszej analizy dla przeciętnego prawnika jest oczywiste, że podstawy skargi zasługują na uwzględnienie, a zatem ma miejsce kwalifikowana postać naruszenia prawa. Tymczasem skarżąca nie zgadza się z analizą prawną przeprowadzoną przez Sąd Okręgowy i przedstawia własną, odmienną od przyjętej przez ten Sąd ocenę wskazanych w skardze norm, jak i całego rozstrzygnięcia. Argumenty podniesione w skardze kasacyjnej w zakresie przesłanek warunkujących jej przyjęcie w istocie składają się na odmienne stanowisko, które nie znalazło akceptacji w podjętych rozstrzygnięciach. Badanie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wraz z uzasadnieniem nie pozwala jednak na przyjęcie, żeby skarżąca wykazała kwalifikowane, widoczne bez potrzeby głębszej analizy naruszenie wskazanych przepisów prawa.

Należy również wyjaśnić, że podstawą wpisu hipoteki przymusowej na nieruchomości stanowiącej przedmiot współwłasności łącznej podatnika i jego małżonka może być administracyjny tytuł wykonawczy wystawiony na oboje małżonków (postanowienie SN z dnia 14 listopada 2006 r., II CSK 230/06). Ponadto w orzecznictwie sądów administracyjnych nie budzi wątpliwości, że art. 29 § 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 1540; dalej: OrdPod) pozwala organowi podatkowemu na egzekucję zaległości podatkowej jednego z małżonków, która powstała przed zniesieniem wspólności, lecz z tych składników majątku, które do czasu zawarcia umowy majątkowej wchodziły do majątku wspólnego. Innymi słowy, z punktu widzenia zobowiązań podatkowych, tylko aktywa, które na skutek wyłączenia wspólności majątkowej utraciły charakter majątku wspólnego, mogą być traktowane tak, jakby nadal nimi były i tym samym mogą być przedmiotem egzekwowanych należności podatkowych

(zob. np. wyrok WSA w Gliwicach z dnia 18 kwietnia 2019 r., I SA/GI 1080/18). W przypadku zaś osób pozostających w związku małżeńskim odpowiedzialność, o której mowa w art. 26, obejmuje majątek odrębny podatnika oraz majątek wspólny podatnika i jego małżonka (art. 29 § 1 OrdPod).

Powyższe pozostaje w zgodzie z motywami rozstrzygnięcia zaskarżonego orzeczenia, w których Sąd Okręgowy wyjaśnił, że skarżąca i jej mąż zawarli umowę majątkową małżeńską o ustanowienie rozdzielności majątkowej w dniu 6 maja 2016 r. i umowę o podział majątku wspólnego w dniu 19 lipca 2016 r. Zobowiązanie finansowe powstało natomiast w okresie, gdy uczestniczkę i jej męża łączył ustrój wspólności majątkowej. Jak ponadto wskazał Sąd *meriti*, decyzja Naczelnika Urzędu Celno-Skarbowego w O. określająca zobowiązanie ma charakter deklaratoryjny – określa wysokość zobowiązania za 2015 r., które powstało z mocy prawa. Jak słusznie zauważył Sąd Okręgowy, decyzja deklaratoryjna nie tworzy stosunku prawnego. Wydanie w 2020 r. decyzji określającej wysokość zobowiązania podatkowego w podatku dochodowym od osób fizycznych za 2015 r. nie zmienia faktu, że zobowiązanie w takiej wysokości istniało już wcześniej i powinno być wykonane przed dniem 1 maja 2016 r.

Należy zatem podkreślić, że wydanie decyzji na podstawie art. 21 § 3 OrdPod oznacza jedynie, że organ podatkowy zakwestionował samoobliczenie podatku dokonane przez podatnika i w ramach przysługujących mu uprawnień i obowiązków - określił wysokość zobowiązania podatkowego powstałego z mocy prawa, zgodnie z dyspozycją przepisu, który ma zastosowanie z woli ustawodawcy w określonym stanie faktycznym. Decyzja podatkowa nie tworzy więc nowego zobowiązania podatkowego, a jedynie precyzuje jego prawidłową wysokość (zob. wyrok NSA z dnia 25 czerwca 2020 r., II FSK 765/20).

Na marginesie dodać należy, że w świetle art. 26c § 4 w zw. z art. 26 ca § ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (t.j. Dz.U. z 2022 r., poz. 479) skarżąca nie może stawiać skutecznego zarzutu niedoręczenia jej odpisu dalszego tytułu wykonawczego.

Konkludując, skonfrontowanie zaskarżonego orzeczenia z uzasadnieniem wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozwala na stwierdzenie,

aby została spełniona przesłanka oczywistej zasadności skargi, o której mowa wyżej.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej w pozostałym zakresie, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c. w zw. z § 5 pkt 5 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r., poz. 1800 ze zm.).